

ابلاغ آیین نامه جدید موضوع ماده (۱۸۱) اصلاحی ق.م.م

بخشنامه

به پیوست آیین نامه جدید نحوه بازدید و کنترل دفاتر و بازرسی اسناد و مدارک مودیان مالیاتی موضوع [ماده 181](#) قانون مالیاتهای مستقیم اصلاحی مصوب 1380 / 11 / 27 و تبصره آنکه به تصویب و توشیح مقام عالی وزارت متبوع رسیده است برای اطلاع و اجرا ابلاغ می گردد.

علی اکبر عرب مازار

رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور

وزارت امور اقتصادی و دارایی سازمان امور مالیاتی کشور

آیین نامه نحوه بازدید و کنترل دفاتر و بازرسی اسناد و مدارک مودیان مالیاتی
موضوع [ماده 181](#) قانون مالیاتهای مستقیم و تبصره آن

شهریور ماه 88

آیین نامه نحوه بازدید و کنترل دفاتر و بازرسی اسناد و مدارک مودیان مالیاتی موضوع [ماده 181](#) قانون مالیاتهای مستقیم و تبصره آن

ماده 1_ در اجرای مقررات [ماده 181](#) قانون مالیاتهای مستقیم و به منظور نظارت و نحوه صحیح رویدادهای مالی و کنترل و بازدید دفاتر قانونی و اسناد و مدارک مالی مودیان و اجرای صحیح آیین نامه مربوط به روشهای نگهداری دفاتر و اسناد و مدارک موضوع تبصره 2 ماده 95 قانون یاد شده هیات هایی مرکب از سه نفر به محل فعالیت یا اقامتگاه قانونی مودیان اعزام می شوند.

ماده 2_ اعضای هیاتهای موضوع ماده 181 قانون مالیاتهای مستقیم، از میان افراد بصیر و مطلع در امر حسابرسی مالیاتی، از طرف رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور منصوب می شوند. و یکی از اعضای هیات یاد شده به حکم مقام مزبور سرپرستی هیات را به عهده خواهد داشت.

تبصره 1: با درخواست رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور و موافقت مراجع ذی صلاح قانونی، هیات را یک نفر به عنوان نماینده رئیس دادگستری یا دادگاه محل همراهی می کند.

تبصره 2: واحدهای اجرای مربوط موظفند عندالزوم تعدادی متخصص در امور رایانه ای در اختیار هیات قرار دهند.

ماده 3_ سازمان امور مالیاتی کشور می تواند، در چارچوب تشکیلات مصوب و ابلاغی مراجع ذی صلاح قانونی به منظور ساماندهی امور اجرایی [ماده 181](#) قانون مالیاتهای مستقیم در ستاد سازمان اقدام به تشکیل دبیرخانه نماید.

ماده 4 - کلیه گزارش ها و درخواستهای لازم در ارتباط با اجرای **ماده 181** قانون مالیاتهای مستقیم از سوی ماموران مالیاتی یا سایر مراجع قانونی ذیربط می بایست به اداره کل مربوطه ارسال گردد و اداره کل مذکور پس از بررسی موضوع، مراتب را ضمن معرفی اعضای هیات جهت صدور حکم به رئیس کل سازمان یا اشخاصی که رئیس سازمان به آنان تفویض اختیار نموده است، ارسال می دارد. در متن حکم صادره موارد ذیل باید مشخص گردد:

الف: روز و تاریخ اجرای ماموریت؛

ب: محل مراجعه اعم از محل فعالیت یا مرکز امور یا اقامتگاه قانونی و سایر محل های نگهداری دفاتر، اسناد و مدارک مؤدی مورد حکم.

تبصره 1: در مورد سایر محل های نگهداری دفاتر، اسناد و مدارک، چنانچه اماکن مورد نظر، محل سکونت باشد نسبت به اخذ مجوز قضائی به لحاظ ضمانت اجرائی مقرر در ماده 580 قانون مجازات اسلامی اقدام شود. مگر آنکه در اجرای **بند 2 ماده 97** قانون مالیاتهای مستقیم مودی قبلاً محل سکونت را به عنوان مرکز عملیات خود کتباً اعلام نموده باشد.

تبصره 2: رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور در صورت ضرورت می تواند راساً نسبت به صدور احکام اعضای هیات به منظور اجرای **ماده 181** قانون مالیاتهای مستقیم فارغ از تشریفات مذکور اقدام نماید.

ماده 5 - هیاتهای موضوع این آیین نامه موظفند در مراجعات خود کلیه دفاتر قانونی مورد عمل سال مراجعه و در صورت لزوم دفاتر قانونی سنوات قبل را ملاحظه و ذیل آخرین ثبت دفتر روزنامه و دفتر مشاغل و حداقل سه حساب از دفتر کل به انتخاب خود را امضاء و چنانچه در تحریر دفاتر تخلفی از آیین نامه تحریر دفاتر موضوع **تبصره 2 ماده 95** قانون مالیاتهای مستقیم مشاهده گردد، مراتب را نیز در صورت مجلس منعکس نمایند. هیاتها باید صورت مجلس را به امضاء مؤدی یا مدیر امور مالی یا حسابدار وی برسانند و در صورت عدم حضور و یا خودداری آنان از امضاء، موضوع را در صورت مجلس قید نمایند.

ماده 6 - هیاتها می توانند حسب تجویز احکام ماموریت خود کلیه دفاتر و اسناد و مدارک مالی مؤدیان را اعم از اینکه مربوط به سال مراجعه و یا سنوات قبل باشند، به منظور کسب اطلاعات لازم و ارائه آن به مراجع ذی صلاح مالیاتی، مورد رسیدگی قرار داده و در صورت لزوم از تمام یا برخی از آنها تصویر و یا رونوشت تهیه و نیز در صورت عدم امکان رفع نیاز، در قبال ارائه رسید به مودی دفاتر و اسناد و مدارک سنوات قبل را به امور اجرایی **ماده 181** قانون یاد شده یا اداره کل امور مالیاتی مربوط تحویل نمایند. در اجرای این ماده هیاتها باید اطلاعات مکتسبه به انضمام دفاتر و اسناد و مدارک اخذ شده را جداگانه صورت مجلس نموده و به امضای مودی یا مدیر امور مالی یا حسابدار وی برسانند و در صورت عدم حضور نامبردگان و یا خودداری از امضاء موضوع را در صورت مجلس قید نموده، همراه با صورت مجلس به مقامات مربوط تسلیم نمایند.

تبصره 1: مراد از اسناد و مدارک مالی مذکور در متن این ماده، اسناد و مدارک مالی است، اعم از آنکه اسناد و مدارک یاد شده در قالب نوشته های کاغذی باشد و یا داده های الکترونیکی.

تبصره 2: مسئولان موضوع ماده 4 این آیین نامه باید ترتیبی اتخاذ نمایند که اداره کل امور مالیاتی و یا امور اجرایی ماده 181 قانون یاد شده، در اسرع وقت دفاتر و اسناد و مدارک ماخوذه را بررسی و گزارش و صورت جلسات لازم را به منظور ضبط در پرونده مالیاتی مربوط تهیه نمایند به نحوی که دفاتر و اسناد دریافتی حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ دریافت، بوسیله اداره کل امور مالیاتی یا امور اجرایی ماده 181 قانون مذکور، در قبال اخذ رسید به مودی تحویل گردد.

تبصره 3: با توجه به شرایط ویژه محل ماموریت، هیات اجرایی حسب مورد می تواند تنها مؤدی، نماینده یا نمایندگان وی را در محل پذیرفته و سایر مستخدمین مودی را از دسترسی به اسناد و مدارک و رایانه ها منع نماید

تبصره 4: در مواردی که اطلاعات حسابداری سال جاری و سنوات قبل مودی در رایانه تحت یک نرم افزار متمرکز باشد و هیات اجرایی نیاز به خروج رایانه مذکور جهت بررسی اطلاعات حسابداری سنوات قبل داشته باشد، مودی مکلف است اقدام لازم جهت تفکیک اطلاعات حسابداری سنوات قبل از سال جاری را در همان روز اجرای حکم به عمل آورد.

تبصره 5: اعضای هیاتها مکلفند اطلاعات مالی مکتسبه از مودی مالیاتی را کاملاً محرمانه تلقی و از افشای آن جز در نزد مراجع مالیاتی ذیربط اکیداً خودداری نمایند متخلفین از این امر، توسط رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور و به تجویز بند پ **ماده 265** قانون مالیاتهای مستقیم برای تعقیب انتظامی وفق مفاد بند الف **ماده 264** قانون مالیاتهای مستقیم، به دادستانی انتظامی مالیاتی معرفی خواهند شد.

ماده 7 - چنانچه هنگام اجرای مقررات موضوع **ماده 181** قانون یاد شده دفاتر قانونی و یا اسناد و مدارکی از سایر مودیان مالیاتی در محل مأموریت بدست آید، هیات اجرایی می تواند آنها را نیز مورد رسیدگی قرار داده و جزئیات کامل آن را به ادارات کل امور مالیاتی مذکور در ماده 4 این آیین نامه گزارش نمایند.

ماده 8 - مؤدیان مالیاتی که برای نگهداری اطلاعات مالی مربوط به فعالیتهای شغلی خود از ابزار و سیستم های حسابداری الکترونیکی استفاده می نمایند، مکلفند رمز ورود به رایانه و سخت افزارهای مربوط و همچنین دستورالعمل های نحوه کار با نرم افزارهای مالی مورد استفاده را در اختیار اعضای هیات های مراجعه کننده قرار دهند. در غیر این صورت مشمول حکم قسمت اخیر **ماده 181** قانون مالیاتهای مستقیم می گردند.

ماده 9 - چنانچه هیات اجرایی در روند رسیدگی و دسترسی به دفاتر و اسناد و مدارک و یا صورت جلسه تحویل آنها و با سایر موارد دیگر، با مشکلات و یا اخلاف در کار مواجه گردد، می تواند از اختیارات قانونی نماینده دادگستری همراه هیات حسب مورد بهره مند گردد.

ماده 10 - صورت مجلس تنظیمی هیات ها باید حداقل متضمن نکات زیر باشد:

1- شماره و تاریخ حکم مأموریت و مرجع صدور آن؛

2- تاریخ مراجعه هیات؛

3- نام و مشخصات مؤدی؛

4- نشانی محل و ساعت مراجعه و خروج هیات برای اجرای **ماده 181** قانون مذکور؛

5- سال مالیاتی مربوط به بازدید دفاتر؛

6- مشخصات دفاتر ارائه شده؛

7- شماره و تاریخ آخرین ثبت با قید شماره صفحه و نوع دفاتر مربوط؛

8_ قید شماره صفحاتی که نانویس مانده یا بیش از حد مجاز سفید گذاشته شده است و با خط قرمز علامت گذاری شده است؛

9_ در صورت اجرای قسمت اخیر حکم تبصره ماده 181 قانون یاد شده مشخصات دفاتر و اسناد و مدارک سنوات قبل در صورت مجلس قید گردد.

10_ نام و مشخصات و امضای اعضای هیات؛

11_ مشخصات مؤدی، نام مدیر عامل و صاحبان امضای مجاز، مدیر امور مالی یا حسابدار مربوط حسب مورد در خصوص اشخاص حقیقی و حقوقی

12_ توضیحات لازم در موارد عدم ارائه دفاتر و خودداری مؤدی یا مدیر امور مالی یا حسابداری وی از امضاء صورت جلسه

ماده 11_ صورت مجلس موضوع مواد 5 و 6 این آیین نامه باید در چهار نسخه تنظیم و یک نسخه آن به مودی و نسخه دیگر در همان روز رسیدگی یا حداکثر روز بعد با گزارش اقدامات هیات به اداره کل امور مالیاتی یا امور اجرای ماده 181 قانون تسلیم گردد تا در دفتر مخصوص که برای ثبت این صورت جلسات اختصاص می یابد به ترتیب تاریخ ثبت نگهداری و یک نسخه از صورت مجلس ماده 5 این آیین نامه برای ضبط در پرونده مؤدی به اداره امور مالیاتی ذیربط و یک نسخه از صورت مجلس ماده 6 این آیین نامه به همراه رایانه ها، دفاتر و اسناد و مدارک به اداره کل امور مالیاتی ذیربط یا امور اجرای ماده 181 قانون مالیاتهای مستقیم تحویل گردد.

ماده 12_ اداره امور مالیاتی یا ماموران رسیدگی کننده به پرونده مالیاتی مودی که مورد اجرای ماده 181 قانون مالیاتهای مستقیم قرار گرفته است، مکلفند در مواردی که مودی از ارائه دفاتر به هیات خودداری نموده، مراتب را به هیات بند (3) ماده 97 قانون جهت اعلان نظر هیات مزبور ارجاع نمایند.

ماده 13_ ادارات کل امور مالیاتی می توانند در اجرای آیین نامه ماده 219 قانون مالیاتهای مستقیم گزارش ها و اطلاعات واصله در اجرای ماده 181 قانون مذکور را به یک یا گروهی از ماموران مالیاتی جهت اقدام محول نمایند.

ماده 14_ به منظور پیگیری روند رسیدگی و تشخیص، ادارات کل امور مالیاتی موظفند هر سه ماه یکبار آخرین نتایج حاصله از رسیدگی به پرونده های مورد اجرای ماده 181 قانون مذکور را تا قطعیت آن و همچنین تصویری از گزارش ها و برگ های تشخیص قطعی، آرای هیات حل اختلاف و .... را به واحد سازمانی مربوط در ستاد که توسط رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می گردد ارسال نمایند.

این آیین نامه مشتمل بر 14 ماده و 9 تبصره در اجرای مقررات ماده 181 قانون مالیاتهای مستقیم مصوب 3 / 12 / 66 با آخرین اصلاحات و الحاقات مصوب 27 / 11 / 1380 بنا به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور به شماره 282 / م مورخ 22 / 4 / 88 در تاریخ 19 / 5 / 88 به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی رسید، این آیین نامه جایگزین آیین نامه شماره 59896 مورخ 22 / 10 / 74 می گردد.

وزیر امور اقتصادی و دارایی

سید شمس الدین حسینی

رئيس كل سازمان امور مالياتي کشور

علي اکبر عرب مازار